

RE-FORMATIO

DEN HELLIGE TREENIGHED

3/1971

af Paul Hørm (1966)
Christianskirken, Kgs. Lyngby

HELLIG TREFOLDIGHEDS SØNDAG

Johs. 3, 1 - 15

AF PASTOR PERCY ERIKSEN, KØBENHAVN

"O, dyb af Guds rigdom og visdom og indsigt"

DENNE SØNDAG var oprindelig Pinsens sidste festdag. Teksten er egentlig en pinsetekst. Senere fik dagen som sit emne treenigheds-mysteriet. Epistelen, taget fra Paulus' brev til Rom, passer særdeles godt – under begge synsvinkler. Paulus har prøvet at klare sig sine tanker om Gud ud fra hvad Jesus har åbenbaret, og ender så i lovprisningen: "O, dyb af Guds rigdom og visdom og indsigt af Ham og ved Ham og til Ham er alt; Ham tilhører æren i evighed". Han har prøvet med sine tanker at trænge ind i Guds væsen og i hans styrelse af såvel hedningefolk som jødefolket. Han har prøvet at skildre, hvor suveræn Gud er, og hvordan Gud har bestemt og åbnet en ny vej til sig: ikke kommer man Gud nærmere ved opfyldelse af de ti bud, ved ofringer og ceremonier (disse kan være et fint skjul for egoisme) – og den nye vej er denne: at Gud vil glædes og føle sig æret, når et menneske bygger på, hvad Jesus Kristus har fuldført. Det menneske vil være "retfærdig" i Guds øjne. Som sagt ender Paulus med at undres og tilbede: O, dyb af Guds rigdom og visdom og indsigt.

Bedre optakt til selve dagens evangelium kan næppe gives. I det kommer byrådsmedlem og menighedsrådsmedlem Nikodemus og vil snakke religion med Jesus. Han vil gerne have klaret det ene og det andet spørgsmål, som han alvorligt har tumlet med. Det er ikke pjat, han har i hovedet. Han er alvorsmand. Han har tænkt over tingene. Han har læst en hel del. Han veed god besked med mangt og meget. Skulle vi to ikke sidde og udveksle "frugt-bare synspunkter". Og du, Jesus, har jeg forstået, har på en særlig måde Guds velsignelse over dig. Ellers havde du ikke kunnet helbrede Jairi datter....

Hvad Nikodemus havde tænkt sig, kom han slet ikke i gang med. Jesus stopper ham straks og viser ham på temmelig håndfast måde til rette. Jesus deler ikke den i vor tid urørlige "sjælesørgerregel": at man endelig skal lade folk tale ud – og dernæst komme dem i møde udfra deres problemer og komplekser.

Nej, Nikodemus, du er gået galt i byen, hvis du tror vi som jævnninge kan sidde og diskutere religion! Du skal vide, at ingen kan begribe noget-somhelst om Gud, hvis ikke han bliver født på ny. Og da Nikodemus stadig ikke kan flyttes ud af sin forkerte situationsbedømmelse, får han det ind med skeer: "at hvad der er født af kødet, er kød – hvad der er født af ånden er ånd!" Det vil sige, der er ingen lige linie fra kød til ånd. Menne-

sket kan ikke ved at strække sig nå til at forstå Gud. Kød kan kun fatte, hvad der har køds skikkelse. Skal kød fatte noget med ånd, må der, billedlig talt, en ny fødsel til. Ånden må besvangre kødet, så der kommer noget nyt og andet ud af det. Mennesket må genfødes. Det må under åndens behandling.

Paulus fremsatte høje og fine tanker i sit brev til menigheden i Rom. Han ender med at give op overfor mysteriet. Han ender med undren og tilbedelse.

Nikodemus vil til at fremsætte kloge religiøse betragtninger og på lige fod udveksle dem med Jesus. Men Jesus standser ham og præsenterer ham for Guds mysterium, Guds ophøjethed, Guds uransagelighed. Der er én (Johannes af korset), der har sagt: at Gud aldrig kan være genstandsled (objekt). Gud er altid og udelukkende grundled (subjekt).

Der skal findes en bog med følgende titel: Gud på anklagebænken. Den prøver vist at forsvare Gud. I vort sædvanlige hovmod og indbildskhed kræver vi fornuftgrunde for at tro på Gud. Hvis de ikke kan leveres, mener vi os berettigede til at forkaste troen på Gud. Selv snottede skolebørn mener at have den ret. Gud må finde sig i at blive sat på anklagebænken af os. Der er meget hos ham, vi "har grund til" at være utilfreds med. Verden, menneskene, livet.... Og det manglede bare, at vi ikke skulle sige dette højt....

Hvor tåbelige vi dog er! Vi farer vild. Gud er altid grundled. Glem ikke, at fra Ham udgår alt, af Ham beror alt, hvad der angår os myrekryb og vor jordtue. Uden Ham var vi intet.

"Så I bliver som Gud til at kende godt og ondt". Denne fristelse fra den onde mødte mennesket i skabelsens morgen. Den løgn er vi altid villige til at tro på. Vi er nogle vældige karle, mener vi om os selv. Vi gør os dus med Gud. Vi takker os selv for alt. Vi tager selv æren.

Det er det samme, der er i vejen med Nikodemus. Derfor står han helt fremmed overfor Jesu person og hans tale om nødvendigheden af en ny fødsel.

Den nye tingenes tilstand, der er sat ind i verden, er den, at Guds ånd ved Jesus Kristus genføder og genskaber mennesket, gør det til et Guds barn. Det sker ved vand og ånd.

Her slår det igennem, at det er en pinsetekst, vi har for os. Pinsen er jo Guds ånds komme til hans menighed med dåben i den treenige Guds navn.

Uden at vi nogensinde kan trænge til bunds i Guds, vor himmelske Faders væsen, er vi nu som hans børn kaldede til at være Gud nær, under hans tugt og opdragelse. Guds ånd har til opgave at omforme os til lighed med Jesus Kristus, så gamle Adam i os efterhånden dør. Det er ikke gjort med dåb alene. At være et døbt menneske er at være under åndens tugt og i dagligt opgør og kamp med vort gamle væsen. Vi er aldrig færdige. Og ligesom vort naturlige liv hver dag må have tilført næring for at udvikles, således må det nye liv – livet i tillid til Jesus Kristus – daglig have næring tilført.

Derfor har Gud givet sin menighed de hellige nådemidler: Ordet, bønnen, sakramenterne. Igennem dem får vi del i åndens gaver og får kastet stadig mere lys over livet og vort ærinde i livet. Ved åndens hjælp får vi at se, at Jesus er ovenfra. Kun Guds gode ånd kan rette bygningsfejlen i vort øje, så det får syn for Jesu herlighed. Det er for Ham, vi i Guds menighed bøn-

jer os. Det er Faderen, Sønnen og Helligånden, den hellige treenighed, vi tilbedende bøjer os for – uden at have gennemsigtige tanker, uden at forstå til bunds.

Om Nikodemus fik kastet fra sig den oppakning af al hans egen storhed, som hindrede ham i at slippe ind i Guds rige, det veed vi ikke. Om han endte som Paulus og mange andre, i undren og tilbedelse, det veed vi heller ikke.

Men det står fast, at den levende Gud vil se sin søn æret og ophøjet af os. Tænke og tale godt om ham kan ingen, uden ved Helligånden. Det under gør Helligånden den dag i dag iblandt os, så den hellige treenighed prises og tilbedes.

Vor indbildskhed, vor kritik af Gud – den ler han af. Vor tilbedelse, vor taksigelse for Jesus Kristus – den glæder Ham!

KOMMENTAR

PRÆSTEUDDANNELSE OG BIBELOVERSÆTTELSE

AF PASTOR JØRGEN GLENTHØJ, BORUM

FOLKETINGETS ordførere synes nu at have givet efter for de stærke ønsker om, at den påtænkte nøduddannelse til præstegerningen også skal give et vist kendskab til græsk. Men det kunne måske være på sin plads på dette tidspunkt, hvor der nok endnu er politikere og andre, der er i tvivl, at give nogle eksempler på, hvor vigtigt det er, at en Ordets tjener kan omgås selvstændigt med den danske bibeloversættelse, som skal lægges til grund for forkyndelsen i menigheden.

Den sidst autoriserede danske oversættelse af Ny Testamente af 15. juni 1948 er ganske enkelt ikke god nok. Den rummer både dårligt sprog og unøjagtighed og er slet ikke mere up to date. Da den kom som prøveoversættelse, indsendte det theologiske fakultet i Århus omkring 10.000 rettelser, men de blev med ganske få undtagelser lagt til side. Tendensen i Århus-rettelserne var efter sigende at lægge den gamle oversættelse af 1907 til grund og foretage de rettelser, som sprogligt og fortolkningsmæssigt var påkrævede. Den autoriserede oversættelse af 1948 derimod havde lagt en fuldstændig ny oversættelse til grund; kun hvor den gamle oversættelse havde vundet stærk folkelig hævde, bøjede man sig for det hævdevundne. Det har fået til følge, at denne oversættelse har en klar tendens i retning af folkereligøps opfattelse.

Naturligvis er der mange tilfælde, hvor man kan sige, at det kun drejer sig om småtterier, men der er også mange tilfælde, hvor unøjagtigheden direkte bliver til en hindring for lægmandens læsning af Ny Testamente.

Lægmanden, der ikke kan græsk, hindres i at se sammenhængen, når de samme græske ord i samme betydning ikke oversættes ved samme danske ord. Den danske bibelordbog kommer ham ikke til hjælp, som den græske

gør det. Det medfører også, at henvisningerne i forbindelse med de enkelte vers heller ikke bliver fyldestgørende. Et eksempel kan vise det.

I Jesu lidelsesforudsigelser Mk. 8, 31 og 10, 34 siges det: "Menneskesønnen skal dræbes" Men på de steder, som så at sige "fortolker" dette, bruges snart det samme ord, snart ordet "ihjelslås", skønt der på græsk bruges samme ord. Meningen er, at Jesus forudsiger, at menneskesønnen og hans disciple skal have samme skæbne, som Israel gav profeterne. Derfor bør alle de steder, hvor den tanke er til stede og på græsk udtrykkes ved det samme ord, selvfølgelig oversættes med brug af samme danske ord. Endog i parallelstederne i evangelierne oversættes der tilsyneladende som vinden blæser på dette punkt.

Et andet eksempel af lignende slags fra formanigernes område: Når man Rom. 2, 4 i stedet for det rigtige udtryk "Guds mildhed" giver en sjuksket oversættelse ved "Guds godhed", så kan man ikke se, at Paulus under opregningen af "Åndens frugter" (Gal. 5, 22) tænker på det samme ord, når det der rigtigt hedder "mildhed". Og når det Kol. 3, 12 under de samme Åndens frugter hedder: "Ifør jer godhed tålmodighed", kan man ikke se, at det i virkeligheden betyder "Ifør jer mildhed langmodighed" ganske som i Galaterbrevet, og heller ikke kan man se, at begge disse to steder korresponderer ordret med Romerbrevets omtale af Guds måde at stille sig på overfor hedninger og jøder i deres syndighed.

Kol. 3, 12 ff bruges ved hvert eneste dansk kirkebryllup; men så er det højst uheldigt, at oversættelsen ikke blot er flimrende i ordvalget, men også på det afgørende punkt virker som en moderne reklame, når det hedder: "kærligheden, som er det fuldkomne bånd". Oversættelsen er helt vildledende for tanken. Udtrykket betyder, at kærligheden er "fuldkommenhedens lænke", d. v. s. det, som bevarer en i den kristne "fuldkommenhed", og det vil igen sige, bevarer en helt og fuldt i Guds kærlighed, inclusive så det omfatter både hjerte, liv og gods. Det kunne man have gjort let tilgængeligt for den ikke-græskkyndige i oversættelsen af "parallelstedet" i Ap. G. 8, 23, hvor det om Simon troldmand hedder, at han var "hildet i uretfærdighed". Det ordrette er, at han er "i uretfærdighedens bånd", d. v. s. i uretfærdighedens lænke.

En øvet bibellæser kan måske nok lære at se sammenhængen i disse tilfælde, men de danske hjælpemidler lader ham i stikken. Værre er det derimod, når der er direkte forkerte oversættelser, der angriber kirkens trosgrundlag på afgørende måde. Og det kan den autoriserede oversættelse af 1948 ikke siges fri for.

Fornylig gjorde pastor C. B. Hansen i dette blad opmærksom på, at Rom. 8, 14 i oversættelsen af 1948 hedder: "I modtog jo ikke en ånd, der giver trællekår, så I atter skulle leve i frygt, men I modtog en ånd, der giver barnekår" Oversættelsen er ganske simpelt forkert og udtrykker en nærmest baptistisk tankegang. Det skal hedde som i oversættelsen af 1907: "sønneudkårelsens ånd" eller den ånd, som blev givet sammen med antagelsen som Guds barn. Med andre ord: Hvor bibelfundamentalisterne er henvist til den danske oversættelse, kalder en sådan oversættelse næsten naturnødvendigt et røre omkring vanddåb og åndsdaab frem, sådan som det i dag ryster mange, særlig i Indre Mission. Alt dette kunne man have sparet sig, hvis man havde oversat omhyggeligt.

På lignende måde har 1948-oversættelsen fremkaldt eller i hvert fald

åbnet sluserne for tidsåndens indbrud i kirken også på andre punkter ved at skaffe tilhold for meget gennem en forkert oversættelse. I nadverordene oversættes der nu: "gør dette til ihukommelse af mig" (1. Kor. 11, 24 og Luk. 22, 19). Men ingen fodnote gør opmærksom på, at det ikke betyder "til minde om mig", men "til at bringe mig i ihukommelse hos Gud". Ved at understøtte den udbredte misopfattelse, at der kun er tale om et "minde-måltid", åbnes sluserne for en tiltagende nadveruskik ved eksperimentgudstjenester såvel som ordinære gudstjenester. Blot en smule græsk sprogkundskab – og man kan se det. Men den officielle oversættelse må ikke gøre dem med de beskedne græskkundskaber usikre eller vildledte.

På et tredje punkt kunne man have dæmmet op for en nedbrydende udvikling i kirken, hvis man havde oversat præcist, nemlig overfor presset mod præsteembedet som "ordets tjeneste" med apostolisk karakter. I 1. Tim. 4, 14 hedder det til den unge ordets tjener og biskop Timoteus: "Forsøm ikke at bruge den nådegave, du har, den, som blev givet dig ved profeti og med håndspålæggelse af ældsterådet". Deraf udleder man i dag, at menighedsrådsmedlemmer skal medvirke ved ordination til ordets tjeneste både som biskop, præst og missionær og diakon. Den rigtige oversættelse er imidlertid: "Forsøm ikke at bruge den nådegave, som du har, den, som blev givet dig ved profeti under håndspålæggelse til presbytergerningen". Denne oversættelse har professor Joachim Jeremias gjort rede for, men den strider naturligvis mod den gængse opfattelse af, hvad demokrati i kirken vil sige. Eksemplet kan iøvrigt understrege, hvor forsigtig man skal være med at ophøje den såkaldte "umiddelbare forståelse" af et skriftsted som grundlag for reformiver i kirken. Frugterne maner til besindighed her.

Dette viser også det sidste aktuelle eksempel, jeg vil anføre. Seminarie- rektor Brondbjerg har i Kristeligt Dagblad søgt at skaffe sig alibi for sin kamp for, at Indre Mission skal ændre sin stilling til kvindelige præster ved en de facto anerkendelse af deres taleret i missionshusene. Det synes at ende i en diskussion om den rette forståelse af apostelordet i 1. Kor. 14, 34, som blev anført som illustration i stor gengivelse efter oversættelsen af 1948. Imidlertid gælder det også om oversættelsen af dette sted, at den ganske enkelt er vildledende. En ikke-græsk-kyndig er naturligvis undskyldt, hvis han læser dette sted forkert og derfor må anse sagen for afgjort. Men det er en græsk-kyndig ikke. Det er nemlig ikke rigtigt, at de fleste forskere anser seminarie rektor Brondbjergs forståelse for rigtig.

Allerede en sammenstilling med den parallelle udgave af det samme udsnit af aposteloverleveringen, som findes i 1. Tim. 2, 11f antyder klart, hvad der er tale om. En korrekt oversættelse kunne gøre det endnu tydeligere.

1. Kor. 14, 34f

Ligesom i alle de helliges menigheder

1. skal kvinderne tie i jeres menighedsforsamlinger; thi det tilstedes dem ikke
2. at tale, men de skal underordne sig,

1. Tim. 2, 11f

1. Kvinderne bør i stilhed tage imod belæring og underordne sig i alle måder;
2. men at optræde som lærer tillader jeg ikke en kvinde,

som også loven siger.

3. Er der noget, de ønsker oplyst, lad dem spørge deres mænd hjemme; thi det er usømmeligt for en kvinde at tale i en menighedsforsamling.
3. ikke heller at byde over sin mand men hun skal leve i stilhed.

Her er det ganske klart, at "tale" betyder "optræde som lærer". Men hvad der ikke er klart i den danske oversættelse af 1948 er, at alle ordene i disse to vers består af kendeord, der viser, at der er tale om discipellæren. "Ønsker oplyst" skal oversættes "ønsker at blive belært om noget i den overleverede discipellære", så man kan se, at det er det samme ord, som Jesus anvender Mt. 9, 13: "Gå hen og lær, hvad det ord betyder: 'Barmhjertighed vil jeg, ej slagtoffer', thi jeg er ikke kommen for at kalde retfærdige, men syndere". Eller Mt. 11, 29: "Tag mit åg på og lær af mig, thi jeg er sagtnodig og ydmyg af hjertet, 'så skal I finde hvile for jeres sjæle'. Thi mit åg er gavnligt, og min byrde let". En fodnote kunne yderligere gøre opmærksom på, at ordet "disciple" og "gøre til mine disciple" har nøje sammenhæng med det, som anvendes i de nævnte steder for "lær", "tage imod belæring", "ønsker at blive belært".

Der er således overhovedet ikke tale om, at Paulus giver et Herrens bud for almindelig snakkesalighed og spørgelyst blandt kvinderne i menigheden. Der er tale om en formelagtig overlevering, som Paulus ikke selv har formuleret, men som han har overtaget fra disciplene før ham, ligesom han har overtaget nadverordene og evangeliets grundformel (1. Kor. 11, 23 og 15, 3-4), og nu citerer i brevet til menigheden i Korinth. Det fremgår direkte af, at han tilføjer: "Hvad jeg skriver til jer, er påbud fra Herren" (1. Kor. 14, 37). Denne tolkning kan man bl. a. finde hos den professor i Ny Testamente, som nu er biskop Bo Giertz' efterfølger i Göteborg, Bertil Gärtner.

En præcis oversættelse af de to sammenstillede tekster ville med endnu større tydelighed vise, at de rent sprogligt er bygget på samme overlevering, som vi kender fra missionsbefalingen, som her skal anføres med understregning af de ord, der er fælles med 1. Kor. 14, 34 ff og 1. Tim. 2, 11f: "Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befale jer" (Mt. 28, 19f).

Hvad Paulus indskærper menigheden i Korinth er ganske enkelt en del af dåbs- og missionsbefalingen, nemlig den del, som vedrører Jesu befaling for de forskellige tjenester i menigheden. Hvad der står på spil, hvis man ikke følger Herrens bud i denne sag, fremgår af de sammenhænge, som oversættelsen yderligere skulle vise hen til i henvisningerne under versene. Var det sket bedre, havde diskussionen om kvindens nådegave og tjeneste i kirken utvivlsomt fået et sagligere forløb. Og derved ville meget være vundet.

RELIGIONSLÆRER PÅ VESTERBRO I DAG

JEG VIL begynde med at give en ordret afskrift af et brev af 25/11 1965. Det er fra en elev, som jeg havde i min skole på Vesterbro for ca. 27 år siden: "Jeg ved det betyder meget til Dem, om jeg er religiøs. (Hun bor med sin familie i Winnipeg). De spurgte mig, da jeg var hjemme, og jeg vil gerne sige til Dem, at det er jeg, og det mærkelige ved det er, at den tro, som jeg har, kom ikke fra min kirke eller min præst, som jeg havde, da jeg var barn, men min tro kom fra, hvad jeg lærte i Deres klasse. Måske det er derfor, at mine tanker altid kommer tilbage til Dem, De lagde grundlaget, og resten har kommet lidt ad gangen, der er meget, der må komme endnu".

Jeg tror, Gud gav mig den opmuntring, fordi Han så, jeg trængte til den. På Vesterbro som alle andre steder må vi så ordet, ofte i svaghed og med gråd, og klamre os til, at ordet er liv.

En dag blev jeg kaldt ned til inspektøren. Det drejede sig om Ulla i 7. klasse. Hun havde som de fleste af vore børn et elendigt hjem. Hver weekend tilbragte hun hos fru X i Københavns omegn. Fru X havde åbnet sit hjem for hende, og det var blevet hendes andet hjem. Denne dame havde ringet til inspektøren og bedt ham henstille til mig om i den sidste del af skoleåret ikke at tale mere kristendom til børnene. Ulla, havde hun sagt, talte kristendom hver weekend, fra hun kom, og til hun tog af sted, og nu kunne fru X ikke holde det ud mere. Religionstimerne havde for mig været tunge i den klasse, og jeg havde ikke selv fornemmelsen af nogen særlig kontakt med Ulla. Det sagde jeg til min inspektør, og det, at jeg er en kristen, kunne jeg ikke forandre. Det gav han mig ret i. Han var også enig med mig i, at fru X burde have henvendt sig til mig. Endnu en bekræftelse af, at hvad vi end føler, så er ordet liv.

I år har jeg 5 klasser i religion. Religionstimerne er reduceret til een time om ugen, kun i 6. klasse har jeg to. I alle årene har jeg begyndt religionstimen med at bede "Fader vor" og med at synge en salme, hvis jeg da ikke vidste, at klasselæreren gjorde det om morgenen. I år måtte jeg opgive det. Eleverne demonstrerede, de ville ikke. Jeg forsøgte at vise flonellograf, men jeg kunne ikke vende ryggen til dem. De foretog sig de mærkeligste ting. Som f. eks. at en gav tegn til de andre, og at de så enten gav sig til at grine eller klappe. Jeg forsøgte med lysbilleder. Nogle timer lykkedes det, men i længden gik det heller ikke. I een time lagde drengene sig til at sove på gulvet bag i klassen. I nogle timer dikterede jeg stoffet, det var drøjt både for mig og eleverne. Men så kunne jeg gå rundt og overvåge, at de skrev. Engang havde to piger fordrejet teksten, så det var blasfemisk. Måske har de lært det hjemme? De blev dog forskrækkede over sig selv, og vi tilintetgjorde de sider, og de skrev det om i et frikvarter.

I den senere tid har de besvaret spørgsmål, og det er undertiden gået pænt. I går var der en af drengene, som ville have besked om, hvad him-

melen er. I stedet for Apostlenes Gerninger kap. 22 gennemgik vi trosbekendelsen. Vi talte om, at det var, hvad der var blevet lovet i dåben, det, som de selv ville bekræfte i konfirmationen. Vi standsede ved kødets opstandelse, for en af pigerne havde spurgt, om ikke det kun var sjælen, som kom i himmelen. Vi talte om at tro det, vi ikke forstod. I dag fortalte de mig, at til næste år fik de B. i kristendom, og så fik de nok regning i de timer. B. erkender åbent, at han ikke tror, men han er ærlig, så jeg ville ikke tro, at han vil bruge timerne til et andet fag. Det sagde jeg til børnene. Forrige år havde jeg en 6. klasse, som jeg ikke kunne undervise. De kastede dyre bøger fra den ene ende af klassen til den anden. Da jeg klagede min nød til inspektøren, sagde han, at det skulle jeg ikke være ked af, der var heller ingen andre, der kunne. Men det var et mareridt.

I dag har jeg haft min egen 7. klasse. De er ofte larmende, de har hovedet fyldt med drømme om de drenge, de interesserer sig for. De kender ordene, som narkomanerne bruger dem imellem, bedre end jeg, men med dem kan jeg bede "Fader vor", i dag ville de gerne synge "Hil dig frelser og forsoner". Vi har talt om, hvor alvorligt det er at begynde sit ungdomsliv på en løgn. (Konfirmationen, hvis man ikke mener det). Men selvom jeg ind imellem kan være fortvivlet over det, synes jeg dog, det er de voksnes ansvar, og at hvis de unge bare mener det en smule, vil Herren forbarme sig over dem. Flere af pigerne har på et eller andet tidspunkt været berørt af ordet, sådan at det har vist sig praktisk i deres liv. Men alt for hurtigt blev det kvalt, somme tider af forældrenes uforstand. En meget rapmundet pige i klassen sagde en dag: "Vi er en hellig klasse". Hun forstod ikke, hvad hun sagde, men jeg sagde amen i mit hjerte.

Jeg har også lille første og anden klasse. I de klasser plejer det at være dejligt at få lov at fortælle bibelhistorie, men selv der var det svært ved skoleårets begyndelse. I de klasser har jeg været meget glad for lysbilledserier. Nu har jeg kontakten med de små og oplever det vidunderlige, når en hel klasse lytter. Når det er vanskeligere i dag end tidligere, er det sikkert radioens og fjernsynets skyld.

Nu har jeg vist fortalt nok, jeg vil blot lige nævne 2. real. I den klasse skal jeg bl. a. gennemgå fremmedreligionerne. Eleverne er levende interesserede i at stifte bekendtskab med dem, men de synes, det er forkert af mig at drage sammenligning med kristendommen og prøve at få eleverne til at indse, hvor langt højere kristendommen står etisk. F. eks. sammenligne den kristne kvinde med hindukvinden. De unge, som har den indstilling, er lige blevet konfirmeret.

For nylig måtte jeg deltage i et forældremøde for ovennævnte 6. klasse sammen med klasselæreren B. som før er nævnt. Hovedpunktet var min kristendomsundervisning. Jeg blev meget kritiseret, og det var svært at bevare den ydre ro. Men der var kristne venner, som bad for mig. Ved mødets slutning bad forældrene mig om forladelse, fordi de havde været så slemme ved mig. Typisk vesterbro, man siger sin mening, men man er ikke ond.

Ved kaffen fik jeg lejlighed til at tale med dem, der sad nærmest. Der var to mødre og en fader, som ville læse "Korset og springkniven". Jeg har fået alle tre bøger tilbage med pæne breve. De to var positive, den tredje havde intet forstået.

Måske Herren vil kalde en og anden til at bede for Vesterbro, der findes

megen vankundighed, vantro og fortvivelse.
"For Gud er ingenting umuligt".

EN RELIGIONSLÆRER PÅ VESTERBRO

EN LILLE HJÆLP TIL HØJMESSENS RESTAURERING

AF PASTOR POUL ULSDAL, HEMMET

HERMED en forklarende indledning til den korte gudstjeneste-plan, aftrykkes nedenunder:
Som det kan ses, består den af 4 sider, så den sammenfoldet kan ligge i det mest almindelige salmebogsformat. Den er fremstillet af pastor Studsgård og er i den dupligerede form så billig, at man kan strø den ud til konfirmanderne, lægge den i kirkens salmebøger og lægge den i kirkestole-
ne. Er der tilstrækkelig stor interesse for den, bør den måske trykkes – med en let ændret opstilling af 4. side.

Den er i særdeleshed velegnet, hvis man planlægger en langsom restaurering af højmassen uden at skulle risikere at slås med et uvilligt menighedsråd derom. Jeg synes selv, jeg har været meget snedig med udformningen – samtidig med, at den udtrykker netop den vej, jeg har gået i de 5 år, jeg har været præst i disse sogne. Man bedes bemærke detaljerne: Det er "kirkens højmesse", hvis grundtræk jeg har anført. Jeg har ikke "lavet" en højmesse f. eks. til Hemmet kirke mod menighedsrådets vilje.

Det grundlæggende er omforandringen af leddenes rækkefølge i den egentlige nadverliturgi på side 4. Den indførte jeg den aller første søndag, jeg fejrede nadver i disse sogne, idet jeg selvfølgelig havde givet degne og organister en tydelig plan over den nye rækkefølge. Melodispørgsmålet lod jeg foreløbigt ligge, idet jeg ikke messede den første tid. Først da den ændrede rækkefølge var blevet selvfølgelig, begyndte jeg at messe, og de første par år messede jeg både "Helligsangen" og "Velsignet være han som kommer" samt Hosanna'et, indtil alle kendte melodierne. I dag, hvor menigheden har dette kort, synger den det hele fra "Hellig, hellig, hellig.." – altså lidt anderledes end kortet viser. –

Læg mærke til, at der intet er anført om skiftende præfationer – d. v. s. de korte lovsange, præget af kirkeåret, der i alle vestlige kirker går foran "Helligsangen". Efter nogle måneders forløb indføjede jeg dem ved højtidene og efter knap to års forløb ved hver højmesse. – Læg mærke til ordet "kan", der står flere gange. Det betyder ikke blot snedig taktik, så intet menighedsråd kan hænge en op på denne messeplan, men udtrykker netop noget centralt ved selve messen: her er der noget, der "skal" med, og der er noget, der "kan" komme med. I den dejlige, nye anglikanske messe, der er indført på prøve, møder man stadig disse ord: skal og kan.

Kyriet er anført som "af nr. 364", d. v. s. det er første halvdel af det såkaldte "lille litani", der står under det nummer i salmebogen. Det begyndte jeg at bruge i fastetiden, da jeg havde været her et par år. Da stod nr. 364 hver søndag på nummertavlen, idet jeg dog havde nævnet i kirkebladet, at vi "for nemheds skyld" kun sang den første halvdel. Nu synger vi det også i adventstiden. Men her skal man passe meget på melodispørgsmålet. Det mærkelige er, at der i Den danske Koralbog er anført hele to melodier på kyriet – en melodi til nr. 364 og en til "det store litani" side 11 bag i salmebogen; men samtidig har vi endnu ikke officielt fået genindført kyriet i vores højmesse – det er temmelig skørt! Resultatet er, at næsten ingen menigheder kender disse melodier. Da det er meget forvirrende at lære menigheden begge disse melodier, valgte jeg i stedet Kyrie-melodien fra Prøveritualbogen, den samme som stod i Dansk Kirkesangs højmesseforslag. Det har flere fordele: Mange i menigheden kender denne melodi fra radio-gudstjenesterne, idet det er den melodi, der bruges i Domkirken i København og vel i alle de kirker, hvor Kyriet er genindført. Det ene "Herre, forbarm dig over os" synges iøvrigt hver morgen i radioandagten fra Frue Kirke. – En anden fordel er, at man nu kan bruge den samme melodi til "det store litani", som jeg bruger langfredag, bededag, nytårsnat og ved andre særlige lejligheder.

Ifølge kortet kan der også synges Gloria. Jeg bruger det endnu kun ved højtidene og andre fest-gudstjenester. Til dette brug indførte jeg det først, da menigheden havde lært Kyriet gennem brug i fastetiden et par år. Jeg valgte den lille forenkling, at præsten synger ikke blot "Ære være Gud i det højeste", men også fortsættelsen: "og fred på jorden", som ellers synges af menigheden i de fleste kirker. På denne måde kan enhver menighed synge sin del af Gloria, når den kun skal synge verset: "Vi love, vi prise". – Med angivelse af de to salmenumre: 364 og 360 udtrykkes egentlig, at enhver præst har ret til at "indføre" Kyrie og Gloria ved blot at sætte disse salmer på nummertavlen til hver højmesse. Det eneste "ulovlige" bliver dermed, at præsten tillader sig at synge englenes lovsang fra julenat. Dermed gør han sit til, at det ikke er helt løgn, hvad vi synger i efterårssalmen, nr. 679: "hint frydekor fra Betlehem forstummer ingen tid". I den danske kirke har det ellers næsten været helt forstummet!

Vedrørende Halleluja bemærkes det også, at der er to muligheder: enten et trefoldigt Halleluja eller en halleluja-salme. – Om kirkebønnen står der også et "kan": den kan bedes fra alteret, hvis man f. eks. bruger nogle af afsnittene af "det store litani". 3., 4. og 5. afsnit giver en meget lodig kirkebøn, som efter mange præsters erfaring har kunnet tåle årenes slid. Selv har jeg ikke indført kirkebøn fra alteret ved højmassen endnu. Denne beskedne flytning vil mærkeligt nok føles en stor forandring for menigheden, meget større end regulering af rækkefølgen i nadverliturgien. Men jeg understreger denne bønns betydning som et selvstændigt led i messen ved efter prædikenen at sige: "Lad os bede kirkebønnen" og så selvfølgelig give den en saglig og objektiv form uden de sædvanlige "privatier", som er så almindelige. – Derimod har jeg "pyntet" på de efter min mening lidt triste prædiketjenester, landsbypræster normalt har hveranden søndag i en af kirkerne, ved der at bede kirkebønnen fra alteret – og netop de tre nævnte bønner fra litaniet. Menigheden har meget hurtigt vænnet sig

til at synge det i kortet nævnte svar: "Hør os kære Herre Gud!" Her har jeg også været fiks og benyttet den melodi, som alle har hørt i radioens morgenandagt.

Jeg synes, det er interessant, at dette kort viser, hvordan vi kan gennemføre "Kirkens højmesse" — altså den gamle messe i dens afgørende og væsentlige dele helt bortset fra en officiel "indførelse" ovenfra. De egentlige "ulovligheder" er jo begrænset til "Ære være Gud i det højeste" og Helligsangen i dens ændrede form; det er jo rene småting i forhold til, hvad de fleste andre præster laver — blot i lavkirkelig og kættersk retning.

Jeg har selv lært meget af at gennemføre denne gradvise opbygning; den giver en meget stærk fornemmelse af, hvad der er det centrale og væsentlige. For mig er rækkefølgen i restaureringen ganske klar; det er anden gang, jeg har gennemprøvet den, for jeg gik den samme vej, da jeg var

præst i Hejls: 1) Indførelse af den rigtige rækkefølge af leddene i nadverligurgien. 2) Indførelse først af een præfation og senere — måske år efter — af en hel række. 3) Indførelse af "det evige Halleluja" i anden salme. 4) Kyriet i fastetiden. 5) Kyrie og Gloria ved højtiderne — og så måske engang ved hver højmesse. — Netop ved at holde op med at bruge disse to led i en stor del af kirkeåret kan man virkelig "opleve", om de har væsentlig betydning eller ej. Jeg kan udmærket undvære dem de almindelige søndage, men glæder mig over at kunne sætte dem på, når der virkelig skal være fest i kirken.

Og hvad siger menigheden? Den siger ingen ting her, hvor jeg er præst. Jeg har aldrig hørt eet ord imod det, jeg så gradvis har bygget op, jo enkelte har vist nok sagt et eller andet om "en festlig gudstjeneste" — eller, at "præsten kan gøre det festligt". Jeg har heller aldrig spurgt nogen,

KIRKENS HØJMESSE
Til indledning kan synges
af nr. 364: KYRIE:

P: Herre Gud Fader i Himlen!

M: Forbarm dig over os!

P: Herre Jesus, vor Frelsermand!

M: Forbarm dig over os!

P: Herre Helligånd, vort lys og vor trøst!

M: Forbarm dig over os!

Herefter kan synges:

GLORIA:

P: Ære være Gud i det højeste og fred på jorden, i mennesker velbehag!

P+M synger 2.v. af nr. 360:
Vi love, vi prise og takke dig, / al æren skal dig tilhøre, / o Herre, Gud Fader i Himmerig, / for kærlighed, du os mon gøre! / Du alle ting har i vold og magt, / det alt må frem, som er din agt, thi frygte vi ingen fare.

KOLLEKT

P: Herren være med Eder.

M: Og med din ånd.

P: Lad os alle bede

M: Amen.

EPISTEL

P: Epistelen skriver

M: Halleluja, halleluja, halleluja. — (Eller en halleluja-salme).

EVANGELIUM

P: Dette hellige evangelium skriver

M: Gud være lovet for sit glædelige budskab.

TROSBEBENDELSE

P: Lad os bekende vor kirkes tro.

P+M: Jeg forsager djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Jeg tror på Gud Fader, den almægtige, himlens og jordens Skaber.

Og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Her-

re, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til Himmels, sidende ved Gud Faders, den almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Jeg tror på Helligånden, en hellig, almindelig kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og et evigt liv.

Amen, amen, amen.

KIRKEBØNNEN kan bedes fra alteret. — (Se s. 11 bag i salmebogen). — M. synger: Hør os, kære Herre Gud!

LOVPRISNING

P: Opløft Eders hjerter

P+M: Hellig, hellig, hel-

lig er Herren, Gud, den almægtige. Himlen og jorden er fuld af din herlighed.

Hosianra i det højeste.

P: Velsignet være han, som kommer i Herrens navn.

P+M: Hosianra i det højeste.

NADVERINDVIELSE

P: Fader vor, du som er

M: Amen.

P+M: O du Guds Lam!

med korsets skam, du bar al verdens synder, derfra al trøst begynder;

miskundelig

forbarm du dig! —

O du Guds Lam!

med korsets skam, du bar al verdens synder, dermed al fred begynder;

af kærlighed

giv os din fred!

P: Opstandne Herre og

M: Amen. — UDDELING

KOLLEKT — VELSIGNELSE

hvad de synes; det skal man nemlig aldrig gøre! Altergangstallet er i hvert fald meget større end i min forgængers tid. — Men selv om det kun var præsten, der oplevede en stor glæde at fejre højmessens på den måde, hvilken gevinst ville det så ikke være for menigheden? At have en præst, der glæder sig til sin tjeneste, det er måske en vej til fremgang også for menigheden! Der er præster nok, der ikke synes at glædes over den hellige tjeneste.

Hvis der er præster, der er interesseret i aftryk af dette kort, kan de blot henvende sig til mig eller til Anders Studsgård.

P. S.

De sidste par år har jeg forøvrigt også nøjedes med to tekstlæsninger og to salmer før prædikenen. Det er utroligt, hvor det kan gøre højmessens mere let og klar og fremadskridende!

HØJMESSERITUAL

Præludium.

Indgangsbøn.

1. salme.

Kyrie:

- P. Herre Gud Fader i Himmelen.
M. Forbarm dig over os.
P. Herre Jesus, verdens frelser.
M. Forbarm dig over os.
P. Herre Gud Helligånd, vor trøstermand.
M. Forbarm dig over os.

Lovprisning (Gloria)

(stående, udgår adv. og faste).

- P. Ære være Gud i det højeste.
M. Og fred på jorden i mennesker velbehag.

Vi love, vi prise og takke dig,
al æren skal dig tilhøre,
o Herre, Gud Fader i himmerig,
for kærlighed du os mon gøre!
Du alle ting har i vold og magt,
det alt må frem, som er din agt,
thi frygter vi ingen fare.

(360, vers 2).

(Man sætter sig).

Hilsen — Kollekt — Epistel.

2. salme.

Evangelium.

Trosbekendelse.

el. dåbs-vers og dåb.

3. salme.

Prædiken med kirkebøn.

4. salme.

Nadverliturgi:

- P. Opløft eders hjerter til Herren!
Lad os prise hans navn!
M. Hellig, hellig, hellig er Herren,
Gud den almægtige! Himlen og jorden er fuld af din herlighed!
Hosianna i det højeste!
Velsignet være han, som kommer i Herrens navn! Hosianna i det højeste!
P. Nadverbønnen.
Indstiftelsesordene.
M. Fadervor.

»O du Guds lam« (nr. 365).

Altergang.

Altergangssalme (vers).

Hilsen — Kollekt — Velsignelse.

Udgangssalme og -bøn.

Postludium.

TILFØJELSE

POUL ULSDALS interessante redegørelse for løsningen af et praktisk problem vedrørende gudstjenesten giver mig lyst til hosstående at give "HØJMESSEN I VESTERKÆR KIRKE", som i 1966 blev fremstillet for et meget beskedent beløb. Denne gudstjenesteplan er godkendt af biskop og menighedsråd.

B. Riisgaard.

ORDSPROG OG ALMUESNAK OM KIRKE, PRÆSTEFOLK M.M.

AF PASTOR SIGURD MEJNDOR, HYLLESTED

NÅR ORDSPROGENE udtrykker folkelig visdom, er det naturligt, at stilen har præg af alvor og værdighed. Den kan dog slå over i en særlig bidsk eller humørfyldt tone eller være krydret med ironi: "— Salige er de besiddende —" — "Gud hjælper de rige, for de fattige kan tigge" — "Dem store stikker alle tider næserne sammen, og dem små røvene"!

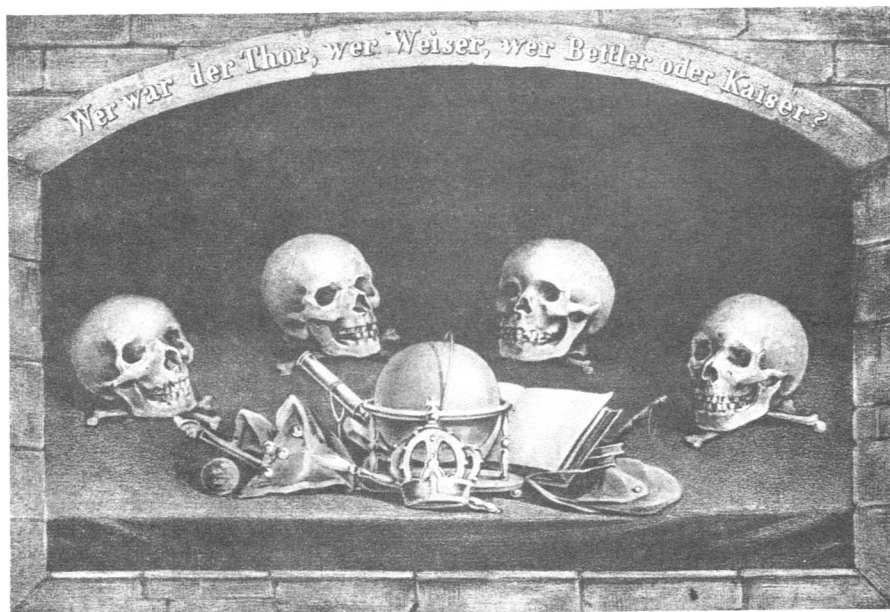
Flere ordsprog fra kirkens verden er næppe skabt af folket selv, men kan være klerkenes tale: jnf. "Alle veje fører til Rom" — "Hvor Gud bygger en kirke, bygger Fanden et kapel (ved siden af)" — "Der er kirke i hver mands bryst" o. s. v.

Det er naturligt, at der er mange tankesprog om døden. Den er "hvermands alfarvej, det hjælper ej at sige nej"! Den drukner dog ej, der hænges skal — "uden vandet går over galgen" — "Døden skal jo have en årsag".

I GT hedder det i Ordsprogenes Bog, kap. 30, 15-16: Der er tre, som ikke kan mættes, fire som aldrig får nok: Dødsriget og det golde moderskød, jorden, som aldrig mættes af vand, og ilden, som aldrig får nok.

Ifølge et ordsprog kan man dø af at spise for mange æg: — Eet æg er intet, to er sunde, tre er nok, fire er skadelige, fem døden (?) —. Spanieren siger lignende om oliven, men bekymrer sig næppe meget om drikkevandets kvalitet. Han har også nok af vin til tørsten. Dog tilkaldes præsten for at velsigne en ny brønd. Heraf ordsproget: "Vandet må fejle noget, når det velsignes!" (jnf. J. Grandjean: Spanske Ordsprog).

Flere ordsprog fra mange lande om døden: — Den som længe leve, får mangt lide — Leben und leben lassen (leve og lade leve) — Den, der ikke slap for fødslen, kan ikke slippe for døden — Enten man tilbringer livet grædende eller leende, er der kun ét liv — Den, som har været døden nær, kender livets værd — Den eneste urt mod alderen er graven — Når man bliver tilfreds, dør man — Den, hvis død man venter med længsel, dør ikke

Nedenfor står: Fattig eller rig, i døden lig (ens). Under de fire dødningehoveder, som er ens, ses fire kendetegn (attributter) for de fire slags mennesker, hvis kranier ikke er til at skelne. Fra venstre ses under første hjerneskal narrens attribut: narrebjælden m. m. Under den næste vismandens: globus m. m. Så er der en tiggerpose og kejserkrone. Ovenover gravkammeret står: "Hvem var dåren, hvem vismanden, hvem tiggeren eller kejseren?"

så snart (grønlandsk) – Døden og solen kan du ikke se lige i øjnene – Der Tod hat keinen Kalender – Døden har nøglen til gniernes skatkiste – Stort er de dødes flertal – Dør alting, fordi én dør? – When man dead, him no 'fraid if him rotten (Når man er død, er man ikke bange for at rådne) – At dø er at dø, hvorfor trække døds kampen ud? (kurdisk ordsprog) – Mennekets liv er som et æg i hænderne på et barn – Alle dødens forskellige former er den samme død – "Døden gør alle lige, han æder arme og rige" – "Ob Arm, ob Reich, im Tode gleich".

"Præster bringer dårligt vejr med sig", når de står til søs. Jeg har ofte hørt dette mundheld på Anholt, hvor jeg har vakance. "Præstevejr" er med høje søer! På Christiansø har jeg aldrig hørt dette mundheld. Sidstnævntes grundbetydning er i øvrigt "lykkelige ord", idet 2. led "held", jnf. heil, betyder frelse, lykke. Det er just ikke som "lykkemand", at præ-

sten figurerer i folks drømme, om man skal tro drømmebøgerne. Der tydes det ofte som "ny udgift", hvis man har drømt om en præst. Et tysk ordsprog siger: "Døden er gratis, og dog ikke. Præsten og degnen vil have deres part", og man siger om en, der er ved at dø: "Han skal ud at spadserere med præsten og degnen". Der var krav om betaling ved kirkelige handlinger, og det kunne knibe for folk at forstå, at kirkens tjenere også havde brug for noget så verdsligt som kontante penge. Alt for let kunne sognehyrden få heftet på sig, at han var en pengekræver, ofte ufor skyldt.

Det var nu ikke bare præsten, der stod for skud, men også jurister og læger o. s. v. Kropsarbejdere kan have svært ved at forstå, at også åndsarbejde kræver slid. Almuen kunne mene, at de kom for let til penge. Det hedder f. eks.: "Præster og degne sover dem til 'ed'.....

De æ wæst o wær Hæst,
de æ bæjer o wær Skræjer,
men de æ bæst o wær Præst.

Det må bemærkes, at folk husker bedst deres medmenneskers løjerligheder, og når de har dummet sig, end just deres gode sider. "Skadefryd er dobbelt fryd!"

I de lange vinteraftener, hvor folk var samlet til sysler, blev der snakket. Det var altid sjovt at finde de svage sider hos kirkens mænd. Mange "præstehistorier" er sikkert det rene opspind, men præsten havde en så central stilling i sognet, så her var et yndet samtaleemne. At også præsten kunne opfatte sig selv som særdeles betydningsfuld person kendes fra en af mine forgængere her i embedet. Han sagde til læreren: – Der er lige så stor forskel på en præst og en degn som på en elefant og en myg! Præsten fik siden øgenavnet "Elefanten". Det var nu rimelig snak, når Hyllestedpræsten lige efter sit Amen fra prædikestolen forkyndte: – Fra i dag står bytyren til afbenyttelse i præstegården! Mere gådefuldt, når han fra samme stol forkyndte: – På tirsdag skal konfirmanderne ikke møde, for da skal min kone gøre barsel! Profetien gik i øvrigt i opfyldelse!! Trods al skrøbelighed nærrede folk en vis ærbødighed for præsten, "Vor Far", og ønskede sjældent at være direkte ondskabssfulde med deres utal af præstehistorier. De kedede sig næppe meget i gammel tid. Det gør vel snarere vor tids mennesker, skønt der er masser af underholdningsmuligheder som TV, radio o. s. v. Der er langt mindre samvær og sammenhold hos sognets folk i dag.

De ældste nordiske ordsprog er nedfældet i sagaer og kvad. Der er således i Hávamál, Den højes Tale, en række leveregler i ordsprogets fortættede form. Velkendt er de storslåede strofer: Fæ dør, frænder dør o. s. v.

Lige som det har sig med "Vandre-Anekdoter", sådan er det vel gået med adskillige mundheld fra romerkirkens glansperiode. Mange "katolske" ordsprog om gejstligheden, navnlig af mindre smigrende art, kunne let overføres af menigmand, så spotten nu kunne ramme den lutherske præst. Det var jo ikke bare den katolske, der kunne være svag for verdens fristelser. Almuen var længe under trældom på mange måder og ville gerne have "del i kagen", så det er vel ikke mindst misundelse, der fik fattigfolk til at lave talemåder med nedsættende udtryk. Man havde et godt øje til præster i vellevned.

"Præstebørn er gerne de værste" stammer måske fra katolsk tid, da præster officielt ikke havde børn. Det kneb dog at holde kyskhedsløftet, og der har vel ofte været hundset med disse frillebørn, så de blev bidske.

Mange af de katolske gejstlige antog "den rene lære", giftede sig med frillen, og præstebørnene blev nu avlet uden synd. Især var påskeofferet af betydning for præsterne. Det var mest naturalier, der blev givet til præstefolkenes husholdning. "Præstebørn er gule om munden i Påsken". Ordsproget giver udtryk for de mange æg, der gaves som offer.

"Præstesækken bliver aldrig fuld", hedder det både før og efter reformationen. Den er "bundløs" – har hul i begge ender. En grådig mand kaldes "En Præstesæk". Præstesækken er vanskelig, er "ond at fylde", hedder det hos Peder Syv. Går nævnte ordsprog tilbage til tiggermunkenes tid?

Om præstegrådighed (og degnes med) er der flere farverige udtryk: "Et æg er et æg, sagde præsten, han tog et gåseæg". "Begge dele er gode, sagde præsten, man spurgte ham, om han ville have mælken eller osten". "Aldrig er præsten så gammel, eller vejret så koldt, at han fryser i kirken, så længe som offer er". "Tro præst og degn, og ethvert offer bliver for lille". "Præsten kan sagtens have veldøbt barn" (sparer offerudgiften!) "Præsten og hunden tjener deres med munden". "Når det regner på præsten, så drypper det på degnen". I et skæmtesprog siger skorstensfejeren til præsten: "Vi folk i sorte klæder, vi tjener brødet let" "Giv kirken en hånd, og den vil kræve en arm" (italiensk ordsprog). Et ukrainsk: "Fluer og præster kan komme ind i ethvert hus". "Lær ulven pater noster (Fadervor), han siger dog: Lam! Lam!" (Peder Låle).

*

"Hvorfor skal de ugudelige have al lammestegen" er et velkendt udtryk, der tillægges Vilh. Beck. I T. Vogel-Jørgensens bog "Bevingede Ord" gives dog følgende oplysning: "I Guds Børns Almanak, Indre Missions årbog 1895, fandtes en skildring af en superb middag på Hasselbacken i Stockholm. Deri hed det: – som vi nu sad overfor hinanden og nød vort måltid, kom der af og til fra den ene eller den anden et lille udbrud over den fortrinlige mad. 'Ah!', sagde han om fisken. 'Første klasse', sagde jeg om sausen men så kom der lammesteg, som ingen af os syntes, at vi havde smagt magen til. Jeg så spørgende til min ven og sagde: 'Mon dette kan gå an? Det er næsten alt for godt til os' 'Hvorfor skal de ugudelige have al den gode lammesteg? tror du ikke, at Herren også kan unde sine børn en bid?'"

Længe efter at almanakken var udkommet, nemlig 17/8 1895, gjorde Politiken opmærksom på det pågældende almanakbidrag og formodede, at det stammede fra missions-føreren pastor Vilh. Beck Denne svarede i Politiken 26/8, at "den lammesteg, den (redaktionen) har serveret for sine læsere, ikke er fra mit fårehus" – jnf. Joh. 10, 16.

Ordsprog har ofte i fortættet form folkelig visdom og erfaring. Den fyndige, ofte rytmiske form kan vidne om mundtlig overlevering gennem mange slægtled. Mange kendte fyndord går igen verden over om end i forskellige former præget af de forskellige folks levevilkår. Ræven æder næppe rønnebær, men her er der tale om et fransk ordsprog, der er tillempet på dansk, så man har bevaret bogstavrim. Det franske har: le renard (ræven), der siger om les raisins (druerne), at de er sure.

*

Der er ordsprog og talemåder af så mange slags. De har det med at generalisere. Det kan være farligt, halve løgne og halve sandheder. De kan bruges og misbruges, være underfundige og til tider nyttige til at slå en (Afsluttes bagsiden)

meddelelser

BLADETS FORSINKELSE

VI BEKLAGER, at årets første to numre udkom stærkt forsinket. Hverken redaktion, opsætning eller trykkeri er årsag hertil. Begge gange er bladet af trykkeriet sendt rettidigt til Århus Avispostkontor for at blive adressestemplet og udsendt til abonnenterne. I håb om at kunne følge bladets gang vil vi fremtidig angive afleveringsdatoen på bagsiden.

RE-FORMATIO

SELSKABET DANSK TIDEGÆRD

SOMMERMØDET holdes i Løgumkloster fra mandag den 21. juni til lørdag den 26. juni. Det endelige program er nu udsendt, og vi nævner heraf følgende:

Mandag: "Danmarks middelalderlige prædiken", foredrag af skoleinspektør Erling Brahm. – Tirsdag: Præsentation af Det Danske Antifonale I ved domorganist Ethan Rosenkilde Larsen og organist, dr. theol. Finn Viderø. – Torsdag: "Gregoriansk sang og Antifonals anvendelsesmuligheder", samtale indledet af kantor Hans Olof Stavert, provst Per Aagaard og organist, mag. art. Torben Schousboe. – Sangtime hver formiddag ledet af Finn Viderø. – Fælles opsyngning ledet af Elinor Nyrop Streng. – Bibeltimer ved sognepræst Rudolph Arendt, sognepræst Knud Jakobsen m. fl.

Kirkemusik i Løgumkloster kirke: Onsdag, orgellaften ved Finn Viderø. Fredag, korsang og kirkespil ved børnekorene, orgelspil ved organist Harry Lindvold.

Yderligere oplysninger om sommermødet, som koster kr. 280 (enkeltværelse) + mødegebyr kr. 65, gives af sekretariatet for Selskabet Dansk Tidegærd, Marienlyst Allé 11, 3000 Helsingør, telefon (03) 214144. Indmeldelse inden 15. juni.

RETRÆTE

20. - 22. september i Mariadøtrenes kloster, Nordisk Sambo, Kollund.

LIGHED med sidste år vil vi igen i år forsøge at gennemføre en retræte i nævnte tidsrum. Enhver er velkommen til at deltage. Indmeldelse må ske til undertegnede sognepræst Johs. M. Nielsen, Englandsvej 330, 2770 Kastrup, telefon (01) 500114.

Retræten består af stilhed, gudstjenester, meditation og hvile – lejlighed til privat skriftemål. Første fælles måltid mandag 20/9 kl. 18. Retræten slutter med måltidet kl. 12 onsdag 22/9. Prisen for deltagelse, som omfatter hele retræten, er 75 kr.

Johs. M. Nielsen

RESERVERET POSTVÆSENET

modstander i hovedet med ved ordkamp, eventuelt gøre ham til latter ved at spidde ham med et lunt ordsprog. "Præstens liv er bondens bibel – man ligger som man reder – hver bliver salig i sin tro – der går ikke røg af en brand uden at der er ild i den"..... sådanne udsagn må tages "cum grano salis". De må ikke tages alt for bogstaveligt. De slår ikke til i alle tilfælde.

En islænding fortalte mig drillende, at på hans hjemegn kaldte de en kilometersten for "en præst" – Hvorfor nu det? Jo, præsten skal ligesom kilometerstenen fortælle om "vejen", men han og stenen går den ikke selv! "Om det så var tusind strofer, føjet sammen af ord uden indhold, så er én strofes ord bedre, hvis den bringer fred" (DHAMMAPADA, 101).

Der er mundheld og ordsprogsvisdom der bringer fred, andre provokerer, irriterer eller giver en gavnlig urø til eftertænkning.

Der er folkelige fyndord, der giver træk af datidens kirkeliv og syn på kirkens tjenere, som er interessante og gode at få forstand af. Nogle ordsprog afspejler folkereligiøsitet, giver et ekko efter kirkens tale – jnf.: "Det går ikke altid til, som præsten prædiker og degnen synger"!

RE - F O R M A T I O nr. 3 juni 1971 14. årgang

Percy Eriksen: Hellig Trefoldigheds søndag	34
Jørgen Glenthøj: Kommentar: Præsteuddannelse og bibeloversættelse ...	36
Religionslærer på Vesterbro i dag	40
Poul Ulsdal: En lille hjælp til højmessens restaurering	42
Sigurd Mejndor: Ordsprog og almuesnak: Om kirke, præstefolk m. m. ...	47
Meddelelser	51

*

Bladet er afleveret til postvæsenet den 9. juni 1971

RE - F O R M A T I O udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.
 Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst B. Riisgaard, Vestre Fjordvej 61
 9000 Ålborg. Telefon: Ålborg (08) 13 69 90.
 I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg;
 sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltøft; pastor O. Lund Palle-
 sen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.
 Ekspedition: RE - F O R M A T I O v/stud. theol. Ejlf Kristensen, Kurlands-
 gade 3, 3. th., 2300 København S. Postgiro 8 81 42. (Besked kan modtages
 på telefon (01) 50 84 28). – Bladet kommer i mindst 8 numre årligt og koster
 20 kr. (for studerende 15 kr.).

Grafik: Knud Nørholm – Sats: Anders Studsgård på I B M Bold Face.

*

Tryk: Knud C. Christensen